

Vlada Crne Gore

Montenegro

**ISTRAŽIVANJE O PRAVNOM POLOŽAJU LICA KOJA
ŽIVE U OBLASTI KONIK KAMPA
SA PREPORUKAMA ZA NJEGOVO UNAPREĐIVANJE**

Novembar 2012. godine

SADRŽAJ

I Uvod	3
II Istraživanje o licima koja žive u oblasti Konik kampa.....	4
Metodologija istraživanja	4
Nalazi istraživanja.....	6
III Preporuke i do sada sprovedene aktivnosti za rješavanje problema lica koja žive u oblasti Konik kampa	17

I Uvod

U dokumentu objavljenom pod naslovom „Mišljenja o zahtevu Crne Gore za članstvom u Evropskoj uniji“, koji je Evropska komisija uputila Evropskom parlamentu 9. novembra 2010. godine, izražava se pozitivno uvjerenje da bi Crnoj Gori trebalo omogućiti dalje učešće u evropskim integracionim procesima, odnosno pristupanje Evropskoj uniji. U tekstu ovog Mišljenja se dalje kaže da članstvo u Evropskoj uniji posebno zahtijeva, između ostalog, da je zemlja-kandidat postigla stabilnost institucija koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava, kao i poštovanje i zaštitu manjinskih grupa.

S tim u vezi, u Mišljenju se posebno ekspliciraju aktivnosti koje bi Crna Gora trebalo da preduzme u ispunjavanju zahtjeva koji se pred zemlje-kandidate postavljaju, među kojima je i navedeni zahtjev koji se vezuje za ljudska i manjinska prava. Tako, na posebnom mjestu u tekstu Mišljenja, govori se i o neophodnosti zaštiti prava i sloboda manjinske zajednice Roma, Aškalija i Egipćana koji žive u Konik kampu, a prije svega, njihovih prava na pristup ličnim dokumentima, kao i ekonomskih i socijalnih prava ove grupe lica.

Iako se u Mišljenju Evropske komisije priznaje da su određeni pomaci ka unapređivanju njihovog pravnog i faktičkog položaja već napravljeni, takođe se insistira na tome da je stepen uživanja osnovnih prava i sloboda ovih lica veoma nizak, te da je zbog toga neophodno preduzeti sve one mjere radi obezbjeđivanja punog poštovanja i zaštite njihovih prava i sloboda.

Na osnovu ovih stavova Evropske komisije nadležni državni organi Crne Gore su u saradnji sa sistemom UN-a u Crnoj Gori i nevladinom organizacijom “Pravni centar”, sproveli istraživanje čiji je predmet bio upravo pravni položaj lica koja žive u oblasti Konik kampa¹. **Istraživanje je bilo sprovedeno u dvije faze, a okončalo se u junu 2011. godine.** Ovaj izvještaj sadrži podatke do kojih se došlo u istraživanju kao i navode Vlade Crne Gore o realizovanim aktivnostima nakon sprovedenog istraživanja.

Imajući u vidu napredak koji je Crna Gora ostvarila u sprovođenju aktivnosti datih u Mišljenju Evropske komisije, Savjet Ministara Evropske unije je 29. juna 2012. godine preporučio otpočinjanje pristupnih pregovora sa Crnom Gorom.

---

¹ Za potrebe istraživanja sledeća naselja se smatraju oblast Konik kampa: Konik kamp 1, Konik kamp 2, Njemačka kuća, Porodično naselje Vrela Ribnička, i naselje Pijesak.

II Istraživanje o licima koja žive u oblasti Konik kampa

Metodologija istraživanja

Istraživanje je sprovedeno radi identifikovanja raseljenih i interno raseljenih lica koja žive u oblasti Konik kampa koja neće moći da pribave svu dokumentaciju potrebnu za podnošenje zahtjeva za sticanje statusa stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori. Ova lica su se stoga suočavala sa problemom da će nakon 7. novembra 2011. godine, u vrijeme istraživanja važećeg roka za podnošenje zahtjeva, ostati bez ikakvog pravnog statusa u Crnoj Gori². Pored ovih lica, istraživanjem je obuhvaćeno i lokalno stanovništvo na uzorku od 1000 lica kako bi se ustanovio rizik od apatridije među domicilnim stanovništvom Crne Gore.

Istraživanje je sprovedeno u dvije faze. Prva faza istraživanja je sprovedena u periodu februar – mart 2011. godine od strane tima koga su sačinjavali predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica, Glavnog grada Podgorice, Uprave policije, Crvenog krsta Crne Gore i Predstavništva UNHCR-a u Crnoj Gori. Prvom fazom istraživanja su obuhvaćeni samo stanovnici kampova Konik 1 i 2 kojima je status “*interno raseljenog lica*“ potvrđen na Vladinoj preregistraciji 2009. godine. Druga faza istraživanja je sprovedena u periodu mart-maj 2011. godine od strane lokalne NVO Pravni centar, angažovane od strane sistema UN u Crnoj Gori. Istraživački tim Pravnog centra se sastojao od 4 pravnika, 1 RAE asistenta stalno angažovanog u Pravnom centru i 3 asistenta dodatno angažovanih za potrebe ovog istraživanja. Druga faza je planirana na način da obuhvati stanovnike Kampova Konik 1 i 2 kojima status “*interno raseljenog lica*“ nije potvrđen tokom Vladine preregistracije 2009. godine, kao i sve stanovnike Njemačke kuće, Porodičnog naselja Vrela ribnička, i naselja Pijesak, bez obzira na njihov pravni status, kao i lokalno stanovništvo na uzorku od 1 000 lica.

Tokom obje faze istraživanja korišten je upitnik sa 34 pitanja, podjeljenih u 6 grupa: A. Lični podaci; B. Podaci o članovima domaćinstva³; C. Podaci o dokumentaciji iz zemlje porijekla; D. Podaci o dokumentaciji iz Crne Gore; E. Podaci potrebni za upis u

² Dopunama Zakona o strancima 2011. godine produžen je rok za podnošenje zahtjeva do 31. decembra 2012. godine;

³ Za potrebe ovog istraživanja svi rođaci koji žive pod jednim krovom su smatrani jednim domaćinstvom.

matični registar rođenih, ukoliko lice nije upisano u ovaj registar; F. Podaci o iskazanoj namjeri za integraciju u Crnoj Gori/povratak u zemlju porijekla.

Tokom prve faze istraživanja lica koja žive u oblasti Konik kampova 1 i 2 su dolazili na punktove tima koji je radio istraživanje. U drugoj fazi tim je intervjuisao ljude direktno u njihovim kućama. Podatke za djecu su davali roditelji. Kada su podaci prikupljeni na terenu unijeti su u elektronsku bazu podataka pripremljenju od strane Vlade Crne Gore i obrađeni.

Obije faze istraživanja su obuhvatile 3 642 lica. 61 porodica koja živi u ovoj oblasti nije obuhvaćena istraživanjem (4 porodice u Konik kampovima 1 i 2, 15 porodica u Porodičnom naselju Vrela ribnička, 1 porodica u Njemačkoj kući, 19 porodica u naselju Pijesak, i 22 kontaktirane lokalne porodice). Neke od ovih porodica su prije istraživanja napustile oblast Konik kampa i odselile se u druge djelove Podgorice, ili druge opštine u Crnoj Gori. Neke porodice nisu mogle biti pronađene kući i pored više pokušaja da budu intervjuisane dok su neke odbile da učestvuju u istraživanju jer nisu željele da odgovaraju na pitanja vezana za njihovu dokumentaciju i pravni status u Crnoj Gori.

UN sistem u Crnoj Gori je kao nezavisnog eksperta angažovao Dr. Sašu Gajina, Docenta na Pravnom fakultetu Univerziteta Union u Beogradu, koji je pomogao u identifikovanju aktivnosti koje treba preduzeti na poboljšanju pravnog statusa stanovnika u oblasti Konik kampa, kao i u sačinjavanju inicijalne verzije ovog izvještaja.

Nalazi istraživanja

Tabela 1. Ukupan broj lica obuhvaćen istraživanjem, prema naseljima u kojima žive															
Naselje	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Konik 1	127	164	24	95	65	63	538	99	178	38	114	84	54	567	1 105
Konik 2	18	44	14	21	20	19	136	24	33	15	31	19	20	142	278
Njemačka kuća	5	15	9	11	16	7	63	5	22	12	10	14	7	70	133
Vrela ribnička	16	23	7	52	33	82	213	12	33	11	36	30	73	195	408
Naselje Pijesak	79	129	35	97	95	57	492	92	148	36	111	106	62	555	1 047
Privatni smještaj	57	92	25	63	63	50	350	48	82	23	74	50	44	321	671
Ukupno	302	467	114	339	292	278	1 792	280	496	135	376	303	260	1 850	3 642

Prva tabela sadrži podatke o broju lica koja žive u šest naselja u oblasti Konik kampa koja su obuhvaćena istraživanjem, i to u odnosu na pol i uzrast. Istraživanjem je ukupno obuhvaćeno 3 642 lica, od kojih je 1 792 ženskog, a 1 850 muškog pola.

Od ovog broja lica, gotovo polovinu lica (49%) čine maloletnici, među kojima dominiraju djeca uzrasta od 6 do 15 godina starosti. Među punoljetnim licima, najviše je onih u dobi između 19 i 30 godina starosti (20% od ukupnog broja lica obuhvaćenih istraživanjem), a najmanje onih koji su najstariji, u dobi iznad 46 godina starosti (15% od ukupnog broja lica obuhvaćenih istraživanjem).

Najzad, u odnosu na broj lica koja žive u pojedinim naseljima u oblasti Konik kampa, najveći broj njih prebiva u naseljima Konik I i naselju Pijesak, a najmanji u Njemačkoj kući i naselju Konik II.

Druga tabela sadrži analizu broja lica koja su obuhvaćena istraživanjem prema njihovom pravnom statusu, polu i uzrastu u Crnoj Gori.

Iz ove tabele jasno proizilazi da gotovo trećina lica obuhvaćenih istraživanjem nema regulisan pravni status u Crnoj Gori (1 155 lica ili 32%). Radi se o licima čiji je pravni status nepoznat (78), licima čiji je zahtjev za pre-registracijom statusa interno/raseljenog lica (I/RL) odbijen 2009. godine (559), kao i licima koja nemaju nikakav pravni status (518). Ono što posebno zabrinjava, jeste podatak da polovinu od ukupnog broja lica iz navedene tri grupe čine djeca.

Tabela 2. Lica obuhvaćena istraživanjem prema pravnom statusu u Crnoj Gori

Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	13	7	5	8	1	15	49	7	4	2	2	2	12	29	78
Potvrđen status IRL 2009	128	227	32	115	87	64	653	128	218	57	137	104	61	705	1 358
Potvrđen status RL 2009	0	2	0	25	14	38	79	0	4	2	22	8	32	68	147
Odbijena preregistracija I/RL 2009	31	58	27	58	43	46	263*	30	79	26	71	40	50	296**	559
Državljanstvo CG	79	113	27	72	92	63	446	76	114	28	101	99	66	484	930
Stranac sa stalnim nastanjenjem	3	1	0	7	4	11	26	0	1	0	6	5	11	23	49
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	2	3
Bez pravnog statusa	48	59	23	54	51	40	275	39	76	20	35	45	28	243	518
Ukupno	302	467	114	339	292	278	1 792	280	496	135	376	303	260	1 850	3 642

* Od ovog broja 257 osoba su IRL sa Kosova a 6 osoba RL iz HRV/BH

** Od ovog broja 292 osobe su IRL sa Kosova a 4 osobe RL iz HRV/BH

Najzad, tabele koje slijede (2.1.-2.6.) sadrže rezultate istraživanja pravnog statusa lica koja žive u različitim naseljima u oblasti Konik kampa. Procentualno gledano, najveći broj lica bez regulisanog pravnog statusa u Crnoj Gori živi u naselju Pijesak (483 lica ili 42% od ukupnog broja lica koja su identifikovana kao lica koja nemaju regulisan pravni status u Crnoj Gori).

Tabela 2.1. Stanovnici kampa Konik 1 prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	11	3	4	5	0	10	33	5	1	1	2	1	7	17	50
Potvrđen status IRL 2009	104	154	15	81	61	41	456	94	165	34	101	79	40	513	969
Potvrđen status RL 2009	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	2
Odbijena preregistracija I/RL 2009	9	6	4	2	4	4	29	0	10	3	6	2	5	26	53
Državljanstvo CG	0	0	0	4	0	2	6	0	0	0	0	1	1	2	8
Stranac sa stalnim nastanjenjem	3	1	0	2	0	6	12	0	0	0	2	1	1	4	16
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bez pravnog statusa	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	2
Ukupno	127	164	24	95	65	63	538	99	178	38	114	84	54	567	1 105

Tabela 2.2. Stanovnici kampa Konik 2 prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	2	1	0	2	1	5	11	2	2	1	0	0	5	10	21
Potvrđen status IRL 2009	15	41	12	16	14	11	109	19	23	14	25	15	11	107	216
Potvrđen status RL 2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odbijena preregistracija I/RL 2009	1	2	1	2	3	2	11	0	6	0	4	3	3	16	27
Državljanstvo CG	0	0	1	1	1	0	3	3	2	0	1	0	0	6	9
Stranac sa stalnim nastanjenjem	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	1	1	2	4
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bez pravnog statusa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Ukupno	18	44	14	21	20	19	136	24	33	15	31	19	20	142	278

Tabela 2.3. Stanovnici Njemačke kuće prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potvrđen status IRL 2009	1	9	1	4	2	5	22	1	7	3	3	3	2	19	41
Potvrđen status RL 2009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odbijena preregistracija I/RL 2009	2	6	7	7	11	2	35	3	13	8	6	8	5	43	78
Državljanstvo CG	0	0	1	0	2	0	3	0	1	1	1	0	0	3	6
Stranac sa stalnim nastanjenjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bez pravnog statusa	2	0	0	0	1	0	3	1	1	0	0	1	0	3	6
Ukupno	5	15	9	11	16	7	63	5	22	12	10	14	7	70	133

Tabela 2.4. Stanovnici Porodičnog naselja Vrela ribnička prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Potvrđen status IRL 2009	1	4	0	0	2	2	9	1	2	0	0	1	1	5	14
Potvrđen status RL 2009	0	2	0	21	14	36	73	0	3	1	20	8	32	64	137
Odbijena preregistracija I/RL 2009	2	11	5	8	3	14	43	0	9	4	2	5	7	27	70
Državljanstvo CG	11	4	2	13	10	24	64	10	16	5	11	13	25	80	144
Stranac sa stalnim nastanjenjem	0	0	0	5	2	4	11	0	1	0	3	1	6	11	22
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bez pravnog statusa	2	1	0	5	2	2	12	1	2	1	0	2	2	8	20
Ukupno	16	23	7	52	33	82	213	12	33	11	36	30	73	195	408

Tabela 2.5. Stanovnici naselja Pijesak prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	0	0	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	1	3
Potvrđen status IRL 2009	1	11	4	9	5	4	34	8	12	2	4	6	4	36	70
Potvrđen status RL 2009	0	0	0	2	0	1	3	0	0	1	0	0	0	1	4
Odbijena preregistracija I/RL 2009	14	22	9	30	16	17	108	25	34	10	36	17	23	145	253
Državljanstvo CG	37	71	9	30	55	26	228	41	62	13	54	65	22	257	485
Stranac sa stalnim nastanjenjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	2	3
Bez pravnog statusa	27	25	12	25	19	8	116	18	40	10	15	17	11	111	227
Ukupno	79	129	35	97	95	57	492	92	148	36	111	106	62	555	1 047

Tabela 2.6. Stanovnici privatnog smeštaja prema pravnom statusu u Crnoj Gori															
Pravni status	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Nepoznat status	0	2	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	3
Potvrđen status IRL 2009	6	8	0	5	3	1	23	5	9	4	4	0	3	25	48
Potvrđen status RL 2009	0	0	0	1	0	1	2	0	0	0	2	0	0	2	4
Odbijena preregistracija I/RL 2009	3	11	1	9	6	7	37	2	7	1	14	5	7	36	73
Državljanstvo CG	31	38	14	24	24	11	142	22	33	9	34	20	18	136	278
Stranac sa stalnim nastanjenjem	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	2	3
Stranac sa privremenim boravkom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bez pravnog statusa	17	33	10	24	29	30	143	19	32	9	19	25	15	119	262
Ukupno	57	92	25	63	63	50	350	48	82	23	74	50	44	321	671

Tabela 3. pruža analizu broja lica koja su obuhvaćena istraživanjem i to u odnosu na zemlju njihovog rođenja. Prema podacima dobijenim istraživanjem, najveći broj lica koja žive u oblasti Konik kampa, njih 1 831 (50%), rođena su na teritoriji Crne Gore. Nakon ove grupacije slijede ona lica koja su rođena na teritoriji Srbije, i to na Kosovu (1 425 lica ili 39%), kao i u drugom dijelu Srbije (76 lica ili 2%). Daleko manji broj ovih lica rođen je u drugim zemljama iz regiona, i to u Bosni i Herecegovini (167 lica ili 5%), Hrvatskoj (29 lica ili 1%), te u drugim zemljama, prije svega Makedoniji, Albaniji, ali i Nemačkoj (114 lica ili 3%).

Država rođenja	Žensko							Muško							Ukupno
	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	0-5	6-15	16-18	19-30	31-45	46+	Ukupno	
Crna Gora	293	335	32	83	100	57	900	274	355	37	106	95	64	931	1 831
Srbija (Kosovo)	4	116	67	191	153	139	670	1	115	90	222	187	140	755	1 425
Srbija	3	4	8	17	10	5	47	3	9	0	10	5	2	29	76
B&H	1	1	1	35	19	38	95	0	3	1	26	11	31	72	167
Hrvatska	0	0	0	1	3	9	13	0	0	0	5	3	8	16	29
Ostalo*	1	11	6	12	7	30	67	2	14	7	7	2	15	47	114
Ukupno	302	467	114	339	292	278	1 792	280	496	135	376	303	260	1 850	3 642

• Ostalo su zemlje Makedonija, Albanija, Nemačka....

Država rođenja	Upisan i u matični registar rođenih i u matični registar državljana(1)		Upisan samo u matični registar rođenih ne i u matični registar državljana(2)		Ukupan broj lica upisan u matični registar rođenih (3) = (1)+(2)		Nije upisan u matični registar rođenih (4)		Nepoznato da li je upisan u matični registar rođenih (5)		Ukupno (3)+(4)+(5)
	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	
Crna Gora	456	426	390	385	846	811	80	84	5	5	1 831
Srbija (Kosovo)	509	418	91	63	600	481	145	179	10	10	1 425
Srbija	17	36	9	8	26	44	2	0	1	3	76
B&H	52	79	19	15	71	94	0	1	1	0	167
Hrvatska	11	11	4	0	15	11	0	1	1	1	29
Ostalo	7	26	6	8	13	34	26	24	8	9	114
Ukupno	1 052	996	519	479	1 571	1 475	253	289	26	28	3 642
	2 048		998		3 046		542		54		

Tabela 4. sadrži podatke o svim licima u oblasti Konik kampa obuhvaćenih istraživanjem, prema registraciji u matični registre rođenih i državljana kao i prema državi njihovog rođenja. Najveći broj, 1 831 (50%) lica obuhvaćenih istraživanjem je rođeno na teritoriji Crne

Gore. Nešto manji broj je rođen na teritorije Srbije (1 501 lice ili 41%), od kojih je pak najveći broj rođen na teritoriji Kosova (1 425 lica).

Iz ovih podataka jasno se vidi da 15% lica (542) koja žive u oblasti Konik kampa, obuhvaćenih istraživanjem, nisu upisana u matični registar rođenih a samim time ni u matični registar državljana. Najveći broj ovih lica je rođen na području Kosova (324 lica ili 60% neupisanih) i Crne Gore (164 lica ili 30% neupisanih). Pored toga za 54 lica nije se mogao utvrditi podatak da li su upisana u matični registar rođenih.

Podatak koji takođe zabrinjava odnosi se na broj lica koja su upisana samo u matični registar rođenih ali ne i u registar državljana. U ukupnom broju lica koja žive u oblasti Konik kampa (3 642), njih 998 jeste upisano u matični registar rođenih ali nije upisano i u matični registar državljana. Najveći broj ovih lica je rođen na teritoriji Crne Gore (775 lica ili 78% neupisanih) dok je 154 lica (15% neupisanih) rođeno na teritoriji Kosova.

Tabela 4.1. sadrži istovjetne podatke kao i tabela 4, izdvajajući iz tabele 4 podatke za lica koja su mlađa od 18 godina. Prema ovim podacima, struktura lica na koje se odnosi istraživanje gotovo se u svemu poklapa sa strukturom lica koja su obuhvaćena istraživanjem u tabeli 4.

U tabeli 4.2. takođe su iz tabele 4 izdvojeni podaci koji se odnose samo na lokalno stanovništvo koje živi u oblasti Konik kampa, a koje je obuhvaćeno istraživanjem. Iz prikupljenih podataka vidljivo je da se u okviru ove grupe lica značajno povećao broj onih lica koja su upisana i u matični registar rođenih i u matični registar državljana (937 lica) u odnosu na ona lica koja nisu upisana u matični registar rođenih a samim time ni u matični registar državljana (34 lica) odnosno lica za koja se upis nije mogao utvrditi (27 lica).

Iz ovih podataka se zaključuje da je broj lica koja nisu upisana u matični registar rođenih, a samim time ni u matični registar državljana značajno veći kod raseljeničke populacije (508 raseljenih lica u odnosu na 34 lica iz lokalne populacije) ali i da je značajan broj tih lica rođen u Crnoj Gori (164 lica od ukupno 542 lica neupisanih u matični registar rođenih a samim time ni u matični registar državljana), kao i da su više od polovine ovih lica djeca (285 lica od ukupnog broja od 542 neupisana lica su osobe koje su bile mlađe od 18 godina u vrijeme istraživanja).

Tabela 4.1. Lica < 18 godina prema državi rođenja i upisu u matični registar rođenih

Država rođenja	Upisan i u matični registar rođenih i u matični registar državljana (1)		Upisan samo u matični registar rođenih ne i u matični registar državljana (2)		Ukupan broj lica upisan u matični registar rođenih (3) = (1)+(2)		Nije upisan u matični registar rođenih (4)		Nepoznato da li je upisan u matični registar rođenih (5)		Ukupno (3)+(4)+(5)
	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	
Crna Gora	211	214	367	361	578	575	72	74	4	2	1 305
Srbija (Kosovo)	89	83	18	15	107	98	58	72	2	1	338
Srbija	5	6	5	3	10	9	2	0	0	1	22
B&H	3	2	1	0	4	2	0	0	0	0	6
Hrvatska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostalo	3	2	4	7	7	9	6	1	7	6	36
Ukupno	311	307	395	386	706	693	138	147	13	10	1 707
	618		781		1 399		285		23		

Tabela 4.2. Lokalno stanovništvo prema državi rođenja i upisu u matični registar rođenih

Država rođenja	Upisan i u matični registar rođenih i u matični registar državljana (1)		Upisan samo u matični registar rođenih ne i u matični registar državljana (2)		Ukupan broj lica upisan u matični registar rođenih (3) = (1)+(2)		Nije upisan u matični registar rođenih (4)		Nepoznato da li je upisan u matični registar rođenih (5)		Ukupno (3)+(4)+(5)
	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	Muško	Žensko	
Crna Gora	438	408	43	37	481	445	13	15	2	2	958
Srbija (Kosovo)	2	4	0	0	2	4	3	2	0	2	13
Srbija	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
B&H	0	0	1	2	1	2	0	0	1	0	4
Hrvatska	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Ostalo	0	0	1	1	1	1	1	0	8	9	20
Ukupno	440	412	45	40	485	452	17	17	13	14	998
	852		85		937		34		27		

Tabela 5 prikazuje brojčane podatke o broju lica obuhvaćenih istraživanjem koji se između sebe razlikuju prema tome čije državljanstvo poseduju. Analize pokazuju da 37% ovih lica (1 360 osoba) nema nicije drzavljanstvo. Najveci broj tih lica je rodjeno u Crnoj Gori (820), dok je drugi najveci broj (451) rodjeno na Kosovu.

Od 1 013 lica rodjenih u Crnoj Gori a upisanih u registar drzavljana 876 ima drzavljanstvo Crne Gore 83 drzavljanstvo Srbije a 47 drzavljanstvo Kosova. S druge strane od 978 lica rodjenih na Kosovu a upisanih u registar drzavljana 554 ima drzavljanstvo Srbije a 421 ima drzavljanstvo Kosova.

Tabela 5. Lica obuhvaćena istraživanjem prema državljanstvu								
Zemlja rođenja	Državljanstvo CG	Državljanstvo Kosova	Državljanstvo Srbije	Državljanstvo BiH	Državljanstvo Hrvatske	Ostalo	Bez državljanstva	Ukupno
Crna Gora	876	47	83	5	2	0	820	1,833
Srbija (Kosovo)	26	421	528	3	0	0	451	1,429
Srbija	3	4	50	1	0	0	20	78
BiH	31	1	1	125	1	0	9	168
Hrvatska	7	1	0	3	17	0	1	29
Ostalo	25	7	3	0	0	20	59	114
Ukupno	968	481	665	137	20	20	1,360	3,651*

* Osobe sa dvojnim državljanstvom se pojavljuju dva puta u tabeli

Tabela 6 odnosi se na podatke o broju «*interno raseljenih lica*» koji poseduju lična dokumenta potrebna za obezbeđivanje pravnog statusa stranca koji živi na teritoriji Crne Gore. Od ukupnog broja ovih lica, najveći broj njih posедуje samo izvod iz matične knjige rođenih (889), duplo manji broj lica posjeduje samo uverenje o drzavljanstvu (410) dok njih samo stotinu posjeduje putnu ispravu. Od ukupnog broja «*interno raseljenih lica*» obuhvaćenih istraživanjem, njih 430 ne posjeduje lična dokumenta.

Od 1 358 interno raseljenih lica koja žive u oblasti Konik kampa a kojima je status potvrđen na vladinoj preregistraciji 2009. godine njih samo 83 (6%) posjeduje sva dokumenta potrebna za podnošenje zahteva za status stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori prema crnogorskom Zakonu o dopunama Zakona o strancima.

Tabela 6. Lica obuhvaćena istraživanjem prema posjedovanju dokumenata potrebnih za status stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori									
Naselje	Dob	Interno raseljena lica							Bez dokumenata
		BC*	CC*	Pass*	BC+CC	BC+Pass	CC+Pass	BC+CC+Pass	
Konik 1	< 18	443	118	34	113	34	33	33	102
	> 18	300	237	41	228	39	40	38	109
Konik 2	< 18	63	5	2	5	2	2	2	48
	> 18	62	36	7	35	7	7	7	42
Nemačka kuća	< 18	0	1	2	0	0	0	0	19
	> 18	0	0	4	0	0	0	0	12
Vrela ribnička	< 18	0	0	0	0	0	0	0	8
	> 18	1	0	1	0	1	0	0	3
Naselje Pijesak	< 18	6	5	0	4	0	0	0	30
	> 18	5	5	6	5	2	2	2	21
Privatni smeštaj	< 18	6	1	1	1	1	0	0	23
	> 18	3	2	2	2	1	1	1	13
Ukupno		889	410	100	393	87	85	83	430

*BC – Izvod iz MRR; CC – Uverenje o drzavljanstvu; Pass - Pasos

Tabela 7 odnosi se na podatke o broju «*raseljenih lica*» koji poseduju lična dokumenta potrebna za obezbeđivanje pravnog statusa stranca koji živi na teritoriji Crne Gore. Od ukupnog broja ovih lica, najveći broj njih poseduje samo putnu ispravu (45), a gotovo jednak je broj onih lica koja poseduju izvod iz matičnog registra rođenih (23) i uverenje o drzavljanstvu (25). Od ukupnog broja «*raseljenih lica*» obuhvaćenih istraživanjem, njih 54 ne poseduje lična dokumenta.

Od 147 raseljenih lica koja žive u oblasti Konik kampa a kojima je status potvrđen na vladinoj preregistraciji 2009. godine njih samo 5 (3%) poseduje sva dokumenta potrebna za podnošenje zahteva za status stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori prema crnogorskom Zakonu o dopunama Zakona o strancima.

Tabela 7. Lica obuhvaćena istraživanjem prema posjedovanju dokumenata potrebnih za status stranca sa stalnim nastanjenjem u Crnoj Gori									
Naselje	Dob	Raseljena lica							
		BC*	CC*	Pass*	BC+CC	BC+Pass	CC+Pass	BC+CC+Pass	Bez dokumenata
Konik 1	< 18	0	0	0	0	0	0	0	1
	> 18	1	1	0	1	0	0	0	0
Konik 2	< 18	0	0	0	0	0	0	0	0
	> 18	0	0	0	0	0	0	0	0
Njemačka kuća	< 18	0	0	0	0	0	0	0	0
	> 18	0	0	0	0	0	0	0	0
Vrela ribnička	< 18	2	2	3	2	0	0	0	1
	> 18	20	22	42	17	5	6	5	45
Naselje Pijesak	< 18	0	0	0	0	0	0	0	0
	> 18	0	0	0	0	0	0	0	3
Ukupno		23	25	45	20	5	6	5	54

*BC – Izvod iz MRR; CC – Uverenje o drzavljanstvu; Pass - Pasos

III Preporuke i do sada sprovedene aktivnosti za rješavanje problema lica koja žive u oblasti Konik kampa

Lica koja žive u oblasti Konik kampa suočena su sa izuzetno nepovoljnim uslovima života. Radi se o licima koja su veoma siromašna, koja često žive bez mogućnosti zadovoljenja osnovnih životnih potreba, na margini društva. Problemi sa kojima se oni suočavaju su veoma složenog karaktera, te je i odgovor na ove probleme složen skup mjera koje treba preduzeti.

U julu 2011. godine Crna Gora je donijela Strategiju za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik (Strategija). Strategijom je identifikovan značajan broj problema, i predviđen niz mjera koje treba preduzeti radi poboljšanja uslova života ovih lica, sa jasno navedenim vremenskim ograničenjem do kada te mjere treba sprovesti.

Kao što istraživanje pokazuje, značajan broj lica koja žive u oblasti Konik kampa su lica koja ne posjeduju dokumente kojima se potvrđuju činjenice vezane za njihovo rođenje i identitet. Dakle, ova lica ne posjeduju lične dokumente i nisu upisani u matične registre rođenih, odnosno ne posjeduju izvod iz matičnog registra rođenih.

Jedna od mjera koje u tom pravcu predviđa Strategija jeste “Regulisanje načina upisa i naknadnog upisa u matične knjige rođenih za djecu rođenu izvan zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori”. Cilj ove mjere je da se obezbijedi da sva ona lica koja nisu u

redovnom zakonskom roku upisana u matični registar rođenih, a koja su rođena u Crnoj Gori, steknu osnovni identitetski dokumenat – izvod iz matičnog registra rođenih. Na žalost, ova aktivnost nije sprovedena u okviru predviđenog roka (jun 2012. godine) i ostaje da Vlada Crne Gore nastavi da radi na njenom sprovođenju na način planiran Strategijom..

Značajan broj lica koja žive u oblasti Konik kampa došao je na teritoriju Crne Gore sa Kosova i iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Kroz preregistraciju koju je Vlada Crne Gore sprovela 2009. godine, jednom broju lica potvrđen je status raseljenog, odnosno interno raseljenog lica, dok je zahtjev drugih odbijen, te su oni ostali da borave u Crnoj Gori bez priznatog statusa raseljenog, odnosno interno raseljenog lica a u međuvremenu nisu stekli neki drugi pravni status.

Zakonom o dopunama Zakona o strancima iz 2009. godine Crna Gora je otvorila mogućnost da sva lica kojima je priznat status raseljenog, odnosno interno raseljenog lica, mogu do 7. novembra 2011. godine da zatraže status stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom na teritoriji Crne Gore. Kako zakon predviđa sva ona lica koja to ne učine do predviđenog roka smatraće se da nezakonito borave na teritoriji Crne Gore.

S obzirom na činjenicu da značajan broj lica koja žive u oblasti Konik kampa nema priznat status raseljenog, odnosno interno raseljenog lica, a u cilju obezbjeđivanja mogućnosti ovim licima da ostvare svoje pravo na sticanje pravnog statusa, Crna Gora je kroz usvajanje Strategije otvorila mogućnost za ponovno preispitivanje statusa lica koja su odbijena na preregistraciji 2009. godine a koja su i dalje u potrebi za međunarodnom zaštitom. Zavod za zbrinjavanje izbjeglica (ZZZI), kao Vladin organ koji je vršio preregistraciju lica sa statusom interno raseljenog lica, je kroz ovaj postupak primio 331 zahtjev lica sa Kosova koja su smatrala da im je neosnovano odbijena preregistracija 2009. godine. Od tog broja, zajednička komisije ZZZI-ja i UNHCR je utvrdila da je u 231 slučaju zahtjev bio osnovan, u 82 slučaj zahtjev je odbijen, 18 osoba su napustile Crnu Goru prije nego što je odlučeno po njihovom zahtjevu, dok je 6 zahtjeva i dalje bilo u radu u oktobru 2012. godine.

S druge strane broj lica iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske koja su se javila MUP-u sa zahtjevom za ponovno priznavanje statusa raseljenog lica u Crnoj Gori je oko 430. Kancelarija za azil MUP-a Crne Gore je u maju 2012. godine počela da izdaje potvrde o statusu raseljenog lica u Crnoj Gori licima koja su se prijavila sa zahtjevom za ponovno priznavanje statusa.

Takođe, imajući u vidu mali broj zahtjeva koji je podnijet do 7. novembra 2011. godine, Vlada Crne Gore je, kroz izmjene Zakona o strancima, produžila rok za podnošenje zahtjeva zasticanje statusa stranca do 31. decembra 2012. godine.

Na ovaj način se prevladao potencijalno veliki problem razdvajanja članova porodica, do koga je moglo doći tako što je nekim članovima porodica koje žive u oblasti Konik kampa priznat status raseljenog, odnosno interno raseljenog lica, ili stranca sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom, dok nekima nije.

U kontekstu rješavanja problema stalnog nastanjenja na teritoriji Crne Gore lica koja žive u oblasti Konik kampa, istraživanjem je identifikovan jedan specifičan problem koji pogađa samo neka od ovih lica. Radi se, naime, o licima koja nisu državljani Crne Gore ali koja su prijavila prebivalište i dobila ličnu kartu Crne Gore u periodu između 3. juna 2006. godine, dana kad je Crna Gora proglasila nezavisnost, i maja 2008. godine, kada su uvedene nove biometrijske lične karte čiji imalac može biti samo crnogorski državljanin.

Problem vezan za ovu pravnu situaciju se sastoji u tome što je jedan broj interno raseljenih lica sa Kosova izgubio ovaj status prijavom prebivališta i dobijanjem lične karte Crne Gore u periodu od 3. juna 2006. godine do maja 2008. godine. Gubljenjem statusa interno raseljenog lica, oni su takođe izgubili i pravo da zahtijevaju stalno nastanjenje na teritoriji Crne Gore na osnovu člana 105a, st. 2 Zakona o dopunama Zakona o strancima iz 2009. godine, jer se pravo na ovaj zahtjev, prema dopunama Zakona, daje onim licima koja imaju status raseljenog, odnosno interno raseljenog lica. Takođe, ova lica nisu imala pravo na crnogorsko državljanstvo po olaksanom

postupku (shodno članu 41 Zakona o crnogorskom državljanstvu), jer ovo pravo pripada državljanima republika bivše SFRJ koji imaju prijavljeno prebivalište u Crnoj Gori prije 3. juna 2006. godine. Međutim, ova lica mogu da ostvare pravo na crnogorsko državljanstvo po nekom drugom pravnom osnovu (zakoniti i neprekidni boravak od deset godina – član 8 Zakona o crnogorskom državljanstvu ili pet godina zakonitog i neprekidnog boravka i tri godine braka sa crnogorskim državljaninom – član 11 Zakona o crnogorskom državljanstvu).

Kako bi riješila ovu situaciju Vlada Crne Gore je izmjenama Zakona o strancima u julu 2011. godine omogućila ovim licima da po olakšanoj proceduri, kao što je slučaj i sa licima koja su stekla ličnu kartu/prebivalište u Crnoj Gori prije 3. juna 2006. godine, dobiju stalno nastanjenje na teritoriji Crne Gore, uz jedini uslov posjedovanja važeće putne isprave države porijekla.

Imajući u vidu složenost situacije u oblasti Konik kampa prethodno navedene “pravne” mjere je trebalo osnažiti i ostalim mjerama kao što su: mjere političkog karaktera u cilju osiguranja političke podrške za sprovođenje novih pravnih rješenja; aktivnosti u cilju podizanja svijesti u javnosti o neodložnoj potrebi rješavanja problema lica koja žive u Konik kampu; kao i nastavak i unapređenje saradnje sa domaćim, regionalnim i međunarodnim organizacijama koje se bave pitanjima pravne zaštite ove kategorije lica.

Prije svega, Vlada Crne Gore je nakon donošenja Strategije formirala multisektorski Koordinacioni odbor za praćenje implementacije Strategije, kojim predsjedava Vicepremijer, koji istovremeno obavlja i funkciju ministra pravde i ljudskih prava.

Takođe, imajući u vidu regionalnu dimenziju problema s kojima se suočava značajan broj lica koja žive na teritoriji Konik kampa, kao i ostala raseljena lica u Crnoj Gori, Vlada Crne Gore je uzela aktivno učešće u tzv. Sarajevskom procesu u kome je, kroz predsjedavanje regionalnom radnom grupom za dokumentaciju, uspjela da dogovori niz aktivnosti sa Vladama Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije kojima će se rješavati problemi raseljenih lica.

Crna Gora bi, trebalo da razmotri određene aktivnosti u pravcu podizanja svijesti javnosti o potrebi neodložnog rješavanja problema sa kojima se suočavaju lica koja žive u oblasti Konik kampa. Ova kampanja bi trebalo da bude usmjerena i na sama lica koja žive u oblasti Konik kampa radi podizanja svijesti među samim tim licima o tome da je sprovođenje novih pravnih rješenja u njihovom interesu, odnosno da ova nova rješenja mogu da obezbijede uživanje i zaštitu njihovih osnovnih prava i sloboda.

Na kraju, Crna Gora ne može očekivati da će moći sama da sprovede sve aktivnosti za rješavanje problema lica koja žive u oblasti Konik kampa, bez pomoći drugih društvenih aktera, prije svega organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija. U tom smislu, održavanje kontinuiranih odnosa sa ovim organizacijama je od izuzetne važnosti.